

La matemàtica de la història, una mirada desinteressada

Juli Gutiérrez Deulofeu

L'any 1934 Alexandre Deulofeu publicava la seva primera obra, *Catalunya i l'Europa futura*. Uns papers sens dubte indispensables per a entendre tot l'entrellat d'aquells temps, però també dels actuals. Però aleshores aquest llibre va passar desapercebut i l'esclat de la Guerra Civil Espanyola, com qui diu, s'ho va emportar tot, també Deulofeu, que a cops de canonada va haver de traspasar la frontera.

En aquesta obra, Deulofeu ja plantejava sense embuts la seva hipòtesi, la qual esdevingué un model històric de primer ordre en els anys següents. A l'exili es dedicà en cos i ànima a bastir la seva teoria i d'aquesta manera la va poder presentar públicament a la Résidence des Intel·lectuals de Montpeller. Era el mes de novembre de 1939. Diuen que va ser aleshores quan Francesc Pujols, admirat per l'exactitud de la teoria, la va batejar amb el nom de la Matemàtica de la Història.

A partir de les dades històriques, de l'arqueologia i en definitiva de fonts diverses, Deulofeu es va mirar la història, l'esdevenidor, des d'una mirada particular, sense apriorismes, objectiva i desinteressada. Segurament va tenir en compte un fet imprescindible a l'hora d'interpretar qualsevol fet més o menys històric, més o menys reculad. El fet que la història ha estat escrita a partir de fonts diverses, fonts cada cop més allunyades de la nostra realitat, fruit de testimonis, això sí, però la veritat és que, testimonis directes dels fets, n'hi ha molt pocs, i que siguin de fiar encara menys. I és que la història, la vida, es redueix sempre a un joc de mirades, sempre particulars i quasi mai desinteressades. D'exemples n'hi ha molts: penso ara en Goya i també en David. Tant el quadre *Els afusellaments del tres de maig* com *La mort de Marat* són escandalosament partidistes. Val la pena pensar-hi.

Però no em vull apartar del discurs que ara toca. Deulofeu considerava la història com un etern retorn. La humanitat, incapaç de trobar respostes a les preguntes més reculades, re-

M. Ferreres diu m'aç

La primera vegada que vaig sentir parlar de l'obra magna de Deulofeu, *La matemàtica de la història*, va ser en una conversa després de la gran manifestació de l'11 de setembre de 2012, quan es va començar a parlar obertament i sense complexos de la possibilitat d'independència. Va ser en Dalmau Moner, president actual del Consell Rector del Grup del Llibre, qui va dir que no dubtava gens que acabaríem formant un Estat propi i, a més, sense trigar gaire, ja que Deulofeu ho havia pronosticat. Vaig trobar molt agosarada l'opinió, mentre que a la vegada m'estranyava la discrepància en la qual de cop em vaig trobar immersa: sempre havia respectat, per encertades i estimables, les opinions d'en Dalmau, i ara sortia amb un estirabot. De tota manera, va desvetllar en mi el cuc de la curiositat i vaig anar acumulant informació. L'obra consta de nou volums i no sé ben bé qui la va editar; sí que sé, però, que la van distribuir des de l'Editorial Albertí, i em comentava una persona que hi treballava en aquella època que quan veien arribar en Deulofeu ja feien broma perquè el consideraven un il·luminat. Ningú no se'l creia, però el temps li ha donat la raó perquè de tots els pronòstics que va fer sobre l'evolució dels estats i les nacions, no en va fallar ni un. El seu mètode d'observació de la història no és que sigui infal·lible: senzillament és un mètode científic i ell va estar prou atent per a fer l'observació correcta.

Em vaig congratular de l'aparició del llibre que presentem, que va escriure un nét seu, en Juli Gutiérrez, que en un moment donat va apassionar-se per l'obra del seu avi i la va voler difondre. Això hem d'agrair-ho, i molt, a ell com també a l'editorial, que s'ha arriscat amb un llibre de resultats incerts. Repeteixo: ho hem d'agrair. També hem d'animar el lector a llegir-lo, malgrat que hi trobarà molts defectes d'estructura, de redacció i d'edició. Que ho passi de llarg. No es tracta de cap obra literària: es tracta simplement d'agafar embranzida per veure com hi ha genialitats que passen desapercebudes i ara deu ser l'hora de contactar-hi. Max Planck va dir, respecte a això, arran d'un descobriment en el seu treball de mecànica quàntica:

«Una de les experiències més doloroses de tota la meua vida és que rarament —gairebé podria dir que mai— vaig obtenir reconeixement universal per a un nou resultat la veritat del qual podia demostrar amb una prova concloent però sols teòrica... Aquesta experiència em va permetre també aprendre

ERROR: undefined
OFFENDING COMMAND: sg

STACK:

true
-savelevel-